

Становище

От доц. Румяна Черкезова, д.х.
Ръководител Катедра Медико-биологични науки, ФДМ
при Медицински Университет – Варна
и Председател на Научно жури в конкурс за Академична длъжност
„професор” обявен от Медицински Университет,
Фармацевтичен Факултет – Варна, в ДВ бр. 36/ 16.04.2013г.

В конкурса за избор за заемане на академична длъжност „професор” в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.2. Химически науки и научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активните вещества”, за нуждите на Катедра „Химия”, Факултет „Фармация” на МУ – Варна кандидатства доц. Мона Станчева, д.х.н.

I. Преподавателска и научноизследователска дейност

Доц. Станчева разгръща своята преподавателска дейност в МУ – Варна, Катедра Химия за повече от 30 години: в началото като асистент от 1983 г., а след това и като доцент – през 1998 г. В момента чете лекции по химия за специалност Медицина, Аналитична химия за специалност Фармация, Аналитична химия за специалност Помощник-фармацевт, Аналитична химия, Обща и Органична химия за специалност Клиничен лаборант и Състав на храните за специалност Фармация – СИД. Разработила е учебни помагала по Аналитична химия за специалност Фармация, тетрадки за упражнения по химия за специалност Медицина и е съавтор в ръководство за практически упражнения за англоезична програма по специалност Медицина. Също така е разработила и учебни тетрадки за практически упражнения по всички останали курсове, посочени по-горе. Тя е председател и член на изпитни комисии: за конкурси за асистенти и докторанти и на изпити на докторанти по време на обучението им. Във връзка с проверката и оценката на кандидат-студентския изпит по Химия за прием на студенти в МУ-Варна подготвя кандидат-студентския изпит по химия (като председател на комисията по химия), организира и участва в курсове за подготовка на кандидат-студенти, провеждани в Университета и участва в написването на сборник

със задачи за кандидат-студенти, издаден от МУ-Варна, 2013г., който е достъпен on-line на сайта на Университета.

Научните изследвания на доц. Станчева са в областта на Химия на храните и Катализата. Те могат да бъдат обобщени и представени в следните направления:

- *Безопасност на храни.* В това направление е определено съдържанието на полихлорирани бифенили, ДДТ и метаболити в черноморски риби, мекотели и сладководни риби; токсични метали в черноморски риби, мекотели и седименти и е направена качествена оценка на безопасността на черноморски риби като храна.
- *Състав на храни.* Тук са определени: мастнокиселинния профил на различни видове риби – черноморски и сладководни; хранителна и енергийна стойност на различни видове черноморски риби и съдържанието на мастноразтворимите витамини А, Е и D₃.
- *Каталитични изследвания.* Във връзка с тях са синтезирани и охарактеризирани нови ванадиево-титаниеви катализатори за окисление на *o*-ксилол; изследвана е каталитичната активност и селективност на синтезираните катализатори, както и термичната устойчивост и влиянието на добавки с промотиращо действие върху активността на катализаторите.

Обобщените количествени данни за научноизследователската и преподавателската дейност на доц. М. Станчева, с които тя участва в конкурса са следните:

- *Автореферат на дисертационен труд:* „Устойчиви органични замърсители и тежки метали в черноморски риби” за придобиване на научна степен „доктор на химическите науки” по научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активни вещества”.

- *Научни публикации* – 52 бр.; от тях 38 са в международни списания, като 14 са в списания с импакт фактор; останалите са в сборници от научни конференции.

- *58 участия в научни конференции, конгреси и симпозиуми*, от които 40 са в чужбина, а 18 са от научни прояви, проведени в България с международно участие; всички са с отпечатани резюмета в сборници.

- *Монография „Устойчиви органични замърсители в храни”, изд. Антида, Варна, 2013 г.*

- *Участие в три научноизследователски проекта, финансирани от Министерство на образованието; ръководител на един от тях на тема „Безопасност и хранителна стойност на черноморски хранителни продукти”; всички завършили успешно.*

- *Лекции по химия за специалност Медицина (on-line).*

- *Учебни помагала за практически упражнения по Аналитична химия за специалност Фармация и по Химия за специалност Медицина.*

- *Ръководство за практически упражнения на английски език в съавторство.*

- *Разработени учебни програми за шест лекционни курса.*

- *Участие в два проекта, свързани с учебната работа.*

II. Оценка на приносите

- *Основни приноси от направление безопасност на храни:*

За първи път в България са изследвани голям брой черноморски и сладководни риби за съдържание на устойчивите органични замърсители (ПХБ, ДДТ, метаболити) и тежки метали. Резултатите са използвани за оценка на безопасността на рибите като храна. Установява се, че те са безопасни и няма риск при консумацията им.

Направените изследвания имат също мониторингов характер. Рибите са използвани като биоиндикатор за оценка на замърсяването на Черно море за изследвания период. Получените резултати имат принос в обогатяването на данните за замърсяването на Черно море с УОЗ и тежки метали. За българската част на Черно море и за изследваните риби те са единствени.

Резултатите за съдържанието на ПХБ, ДДТ и метаболити са предоставени на Министерството на Околната среда и Водите и са включени в Актуализирания Национален План за действие по управление на устойчивите органични замърсители на Република България, за периода 2012-2020г., свързан с изпълнението на Стокхолмската Конвенция.

- *Основни приноси в направление състав на храни:*

Направен е детайлен мастно-киселинен профил на голям брой черноморски и сладководни риби. Това допринася за обогатяване на данните за мастнокиселинния състав. Също така е определено и съдържанието на мастноразтворими витамини А, Е и D₂ на тези видове български риби, което се прави за първи път в България.

Оценено е качеството на нашите черноморски риби като храна. Установено е, че те са един много добър източник на протеини, на незаменимите полиненаситени мастни киселини, както и на витамини.

- *Основни приноси в направление Каталитични изследвания:*

Получен е нов $V_2O_5 - ZrO_2$ катализатор, който притежава добра каталитична активност и селективност в реакцията на окисление на *o*-ксилол до фталов анхидрид.

Използването на отработени ванадиево-оксидни катализатори за получаване на нови катализатори, има значение за намаляване на замърсяването на околната среда с токсичния химичен елемент ванадий.

Заклучение

Научноизследователската дейност на доц. Станчева е значителна по обем и свързана със сериозните проблеми, поставени от Световната здравна организация по безопасност на храните. Това се потвърждава от внушителния брой научни публикации и участия в научни форуми. Нейната професионална биография е обогатена от разработването и реализирането на три проекта, свързани със създаването и развитието на Факултета по Фармация. Тя е експериментатор, създаващ респект и постоянно изграждащ се учен със собствена тематика. Качествата на доц. Станчева са се доказали като Ръководител на научни проекти, докторанти и специализанти.

Преподавателската и административната работа на доц. Станчева заслужават висока оценка, тъй като тя е допринесла много за развитието на Катедрата по Химия за специалност Медицина и за създаването на специалност Фармация.

Ще гласувам с уважение за присъждането на академична длъжност „професор” на доц. Мона Станчева, д.х.н. по научна специалност „Биоорганична химия, химия на природните и физиологично активни вещества” в професионално направление 4.2. Химически науки.

13.07.2013 г.
гр. Варна

Председател на НЖ:
доц. Р. Черкезова, д.х.

